

פרק ג א באבילין את העניים דמאי ואת האבנא דמאי רבן גמליאל
 היה מאביל את פועליו דמאי גבאי צדקה ב"ש אומרים נותנין
 את המעושר לשאינו מעושר ואת שאינו מעושר לבעושר נמצאו כל האדם
 אוכלין מתוקן וחב"א גובין סתם ומהלקין סתם והרוצה לתקן יתקן :

א באבילין וכו' . בתלמוד שלנו מסוק שמומר להטול דמאי וזוהי צריך לעשר . וז"ל פליג
 וכו' . ויבדלנומי פ"י מהלקין דהיינו שמומר ליתן לו דמאי . אבל הוא מחויב לעשר :
 ר"ג וכו' . דהיינו שמומר שאינו מחויב לעס : גבאי צדקה ב"ש אומרים וכו' . וקשה לפ"י
 ירושלמי מפני מה צריך ליתן אם המעשר וכו' : שמומר להאביל העניים וכו' . בשמאל לתלמוד
 שלנו פליג ב"ש אמתינית . וז"ל מהלקין מיידי בעניים אורחים . והוא יכול לשומר אחרו כלה
 יאכל דמאי שמה בעיקר מהללו אל תקום אחר יאכל . אבל בגבאי כיר יכול לשומר את העניים
 שלא יתן לעס דמאי : והבאים אומרים וכו' . שיהא ע"ה שינימו משהו שלו נמקום אחר
 וינין שפחדו וכו' ולא יוכל ליתן צדקה :

ב הרוצה לחזום עלי ירק להקל במושאו לא ישלך עד שיעושר . הלווקה ירק
 כן הושוך ונמלך להחזיר לא יהזור עד שיעושר שאינו מחוסר אלא מנין . היה
 עומד ולוקח וראה מוען אחר יפה ממנו מותר להחזיר מפני שלא משך :

ב הרוצה וכו' . פ"י גזוק מעניו וכו' : לא ישלך וכו' . לדברי הכל שפוגמתו כני יהודה
 וכו' מליך . אימתי יהיה הפקר . מה סכך משווא מתחת ידו . והה סכך עד שבה ליד מיניו .
 ונמצאנו חמ"ל ד"ה . אפי' למ"ד עד שבה ליד מיניו והוא מוצא נמדה גסה . אפי' אכור
 לפי שזקק מעט מעט . ולא מעט שבה לידו הוי שהה הפקר . וכו' מהו דקא וזקא אכור
 משום כל שאקור למכור וכו' אכור להפליג לחזירו וכו' : הלווקה ירו וכו' שאינו מחוסר
 אלא מנין . פ"י ירושלמי פ"י עמיים . אחד שפעער מכל כריכה וזוהי גורם לו היקף מתחת
 קלה אחד . מהמנין מהכריכות לא נחסק . ופ"י אחר שפעער משלו שגלו הם . כיון שמשך קנה
 והוא מחוסר אלא מנין לומר למנוט הכריכות : היה עומד ולוקח וכו' . אפי' גמין אחר :
 [ז"ל כיריבולמי עד גדון בלחורו מין אפי' מין אחר ככ"ל . ומפסק סגולו כנישתא . דלא

דוקא בלחורו מין אלא אפילו מין אחר . ללא כמפסק כיריבולמי שכתב שזוהי לטון איבנא .
 כלומר דמיכפול ליה אי דוקא מלחורו מין כשקנס המוסר אחר הוא דמותר להחזיר . אבל אי
 עוקא ויזכר ממין זה ודאי"כ טעל מין אחר . וזוהי ולא קנה כלל ממין כהשכון זדוהי
 כהשכון קנה ולא יתזר מלחשון ולא איפסקא . פכ"ד : (מהרב ר' העשיל כ"ץ זצ"ל) :
 מפני שלא משך . פליג קונס פד שמומר :

ג המוצא פירות בדרך ונמלך לאוכלן ונמלך להצניע לא יצניע עד שיעושר
 ואם מתחלה נמלך בשביל שלא יאבדו פשוט כל דבר שאין אדם רשאי
 למכור דמאי לא ישלח להחזירו דמאי ר' יוסי מתיר בדראי ובלבד שיודיענו :
 ג לא יצניע וכו' . מפני שכשנמלו להכילם נמתייב נמטעוים : ואם מתחילה וכו' . מפני
 שהיו להאביל כהמה : כל דבר וכו' . וז"ל להפקר אינו רשאי וכו' מתיר ליתן כהמה וכו' :

ד המולך חטים למוחן כותי או לשוחן ע"ה בחוקתן למעשרות ולשביעית .
 למוחן עובד כוכבים דמאי . המפקד פירותיו אצל הכותי או אצל ע"ה
 בחוקתן למעשרות ולשביעית אצל העובד כוכבים כפירותיו רבי שמעון
 אומר דמאי : דן הנותן לפוגדות מעשר את שהוא נתן לה ואת שהוא
 נוטל ממנה מפני שהשודה לחלוף . אמר ר' יוסי אין אנו אחראים לרמאים
 אינו מעושר אלא מה שהוא נוטל ממנה בלבד : דן הנותן לחמורו מעושר
 את שהוא נתן לה ואת שהוא נוטל ממנה מפני שהוא השודה לחלוף
 את המתקלקל אמר ר' יהודה רוצה היא בתקנת בתה ובושה מתנתה .
 מודה רבי יהודה בנותן לחמורו שביעית שאינה השודה לחלוף
 להאביל את בתה שביעית :

ד המפקד פירותיו אצל כנרי בפירותיו . וכו' וז"ל והקשה ירושלמי מפני מה כהשכין
 נטמן וכו' וז"ל הכי נקופות ואינו מהלף כ"כ שמה יכיר בשק ודמאי הוי משום שמה של
 בפירות וז"ל יולף עהם בלא עס :

הארך

עירובין ע"ש : גבאי צדקה וכו' . פ"י וטמן למי שהוא מעשר יותר כדכ' הפעמית כדאי' ירושלמי
 וקשה לכ"ס גנין זו כשר יספיד ומצי טמן לו כדי כולו וזוהי ירושלמי דכ"ס לא פליג ארישא
 בגבאי לנד מאוס דמס שיכולין לתקן כדאי' שאל יאכלו עיני עיר מחקקים . אבל גרישא גבי עיני עיני
 מה מועיל שבעיר זה וכו' לכה מחקקים ככלו לעיר אהיה ויכלו שאינו משמר . חל ירושלמי
 מאי עמאל דכ"ס מפני מה לא פליג ארישא . ומצי אפי' גבאי עכשיו יכול את לגרד לחי"ט מ"ס
 דבגן פ"י מפני מה לא כריח לכו סא דכ"ס הא סכרה גדולה היא ומצי אפי' מדקוק אחריו קא פוה
 ממעט צדקה פירות כי שבעה מבית על כדקן צריך לגבות בשני כלים דל"ל לא יהיה להגבאי
 היכר מי הוא המעושר ושאינו מעושר לכך כשיאמרו עם הלאים שהוא חסדו עניניו הגבאי ח"ו לא יאמרו
 ליתן כלום לגבאי ומנאל ממעט צדקה זהו פ"י מהמנאל והמנאלים נובין סתם ומתקנים סתם משום
 דבזבין סתם כדי שלא ימנעו צדקה לכן מתקנים לכן סתם משום דהוא אינו באפשרי להכיר מי שהוא
 מעושר ושאינו מעושר כיון דנהוים כולי אחד הו"ל לא מנאל כהמנאל לבעות הירושלמי דעיינא עמימ
 אינם רשאים לאכול דמאי רק דהסירו לבעות הבית שרשאי לתקן לעס דמאי וכה יתקנו מעממם ונגמלא
 דילן בנח' עירובין על הא דמערבין בדמאי מעושר פסאס דהי בעי הוי נכסיה ותמו ליה ליה
 בזמן שביעיות דעני רשאי דמאי . וגם כשיאמרו עם הלאים שהוא חסדו עניניו הגבאי ח"ו לא יאמרו
 כמי' לעיל פליג בגמרא דיון דאמר . מי בית שמואי אומרים אין מהלקיים ענייני דמאי וכו' ויבטע
 דגם ארישא פליג ע"ה : **ב הרוצה לחזום עלי ירק וכו' .** פ"י לבנות ומיירי בירח כהנלד דהוב
 אינו מועיל מה שמקור דוב גרין למעשרות ותקן צדק דמאי וזמן משום הפקר עד שיעושר וכו' ע"ש :
 שאינו מחוסר אלא מנין . פ"י דיוקן עש"כ וכו' יורה הוא עוש טעל מן הענין והמתקן . ולפי זה
 משמיר . על זה טען דהיינו מפני לו כלום שאין הסרון רק מנין . כיון דהיי עשר הגדולה . והם
 שהיו עתה אלוהי ח' . או היה מחסר לו . אבל עכשיו שטעל מכל אחד ואחד על הפאה . ביה לא הוי
 הסרון ע"ה . וכדאיחא ירושלמי חוקים אחר וכו' יורה הוא עוש טעל מן הענין והמתקן . ולפי זה
 אין צריך ליתן לו כלום . ור"ל כ"ס ר"י כיון שמשך לא היה חסר אלא מנין פ"י דהיינו לאם ששק ולא
 מדר אלעאי קנה לכן צריך לעשר . כיצד הוא עושה ענין דמי אחר מהן ומתקן . והקשה בירושלמי לא
 נמנאל עושה תהלה לנחמי פ"י שביעית מועל עושה דמאי . ואמר מועל עושה דמאי וכו' משמיר על
 החיוב . ומצי עושה איתן אכור לפני . פ"י ויקנה ממנו שלא ימכור ביה עס השאר ומי שיקנה הוי
 יעבר כל אחד בפ"י : **ג רבנא דמאי פירותיו וכו' והם מתהלים וכו' .** פ"י משום דהיי מעניינין על האבילין
 ולפי תנחין לכות . ועיין ב"ש שהביא ירושלמי דפרין פסא דאיחא פסקר במתי גבי הסוף אפי' בגלג
 דתיב אפי' אם לא נחתיין לכות ע"ש . וקשיא זמא הוא למסקנא אינכה דר' יוחנן ד"ל אפי' אצל הגבאי
 בהלכה ע"ה פלוגתא דר"י ור"ל בב"ק פסקר אמת דף כ"ט ע"כ : **ד הבעולין הסיים כו' אצל הגבאי**
 בפירותיו . ירושלמי ביבאי : פ"י שביעית מעשר בלא דמאי . ואמר מועל עושה דמאי וכו' משמיר על
 הככרי כפירותיו ומצי כאלן קופות כאלן פירות דמאי כאלן אהמך לטוקן הככרי דמאי והוא חסדו אלא
 ודברן מהלף עם שאר קופות של שארי ישראל וכו' ע"ה עמי הכתן המבדילי ללו . וכשהו איירי שהפקד
 אלו פירות דלא יולף פירות נקופה של ישראל רק פירות שלו עיין ב"ש שהפסקר לסיק : רש"י
 דמאי . פירות כ"ס פ"י דין קנין לנכרי . אבל חייב מהלכה פ"י מדרבנן . ותקא קתא סבר דודאי מלפניו
 חייב מהלכה ומיבין ליתן המעשרות מדרבנן . ור"ש סבר דמאי דסקק אם מהלכה או לאו לכן ס"ל
 דמפריש ומטל דמיין מן הכתן כן מהיק בגמרא כתיב כבודות י"א ב' בלגיש מיבין להפריש אלא דמלני
 כילי ופוגמתייהו כתומתה גדולה . אבל כבודת מעשר בלא דמאי וכו' ור"ש ור"ל כתי'
 כהמנאל ע"ה כ"י כן כפירותיו ר"ל פירותיו הגבאי ואינו חייב כלום דהא כתיב הניל מעושר להדיא .
 דלכילי עמאל צריך להפריש . וכן איחא ירושלמי דלף דין קנין לנכרי מימי חייב מהלכה . ולפי' מותרין
 בגמרא בכבודות י"א ע"כ . אחר ר"ח הלוקח מעשר בלא דמאי וכו' ור"ש ור"ל כתי'
 חלימה דמתיבנה כתי' דנק אחר רחמנא ולא דלן ככריס אלא וכו' והקשה בנח"ל דלמא אלא דמלני
 דמתיבנה כתי' אינו פוסק ע"ש . ועוד דמאי חייב מדרבנן ע"ה כהמנאל ד"ה דנק אחר רחמנא וכו' .
 ומתהלך נקופה קשיא וכו' דאיחא פלוגתא כהמנאל כתיב מי' ח' אחר רבא אלעאי שאין קנין וכו' ר' אלעאי
 אחר רבא קשיא וכו' נחמי קשיאלי דמר טען דנק ולא דין ככרי ומר סבר דיעגון ולא דיעגון
 כתי' ע"ה . ור"ל קשה הלשון ס"ל לממר דנק אחר רחמנא למד דנק וכו' כ"ל דהא קודם המתיבנה
 אחר רחמנא וכו' ירושלמי הניל דהא דין קנין מימי חייב מדרבנן . אפי' הקשיא בגמרא כ"י הוא דנק
 הא דמעשין דהא דין קנין מימי חייב רק מדרבנן . אלא הקשיא דמלני אם ממנה או לאו אפי'
 סליח

פרק ג א באבילין את העניים דמאי ואת האבנא דמאי רבן גמליאל
 דוקא פ"י משום דמס הכריס ובשויים (כריה דצריך להודיע) אי יעשו אצל העניים
 עם הארץ לא . דהיי מהלקין ענייני דמאי אם הם ג"כ לא יתנו מעשר והכריס ג"כ הכריס ולא לו
 אבל לא לו חייבים . דהם לו הוי כתייהו וקוצע למעשה . כדאיחא במסכת מעשרות פ"ב מי' ג'
 כהמנאל פירות כו' ארובל ע"ה שמינין לקיים הליה עם כ"ד דעת ר' יוחנן פ"י מוקי בעניי ע"ה
 הארץ והכריס נכרי וז"ל ירושלמי . למי אחר ר' יוסה בעניי חייבים ונאבטייהו כ"י יהושע . הוי
 ממשע כ"י יהושע שכלל את רבי יוחנן כ"י זכאי לבדור חיל . וכו' איתן בני עירובין מבדילי לעס פירות .
 אחר ליה רבי יוחנן אלא כ"י הוי חייב אנו לעשר . וז"ל אפי' חייבים . רבי יוחנן אומר בעניי ע"ה
 הוא המתיבין . אפי' אחרת בעניי הכריס . נמאל אהה נועל דלת בשני עם הארץ . פ"י דע"כ אפי' בעני
 עם הארץ מותר להאביל דמאי דלי לא תימא כתי' אלא יורה סוס אדם ליתן עניי ע"ה כלל . ולפי'
 שכן צריך לתקן אלו עניי עם הארץ צריך לתקן מוקי ר"י בהכריס . ומצי כהה דתתן כריס
 עממס לנותן את הכריס והוי ע"ה ר"א ח' אבטייהו כתי' . הכי עמי באבטייהו כתי' . ומקשי כתי'
 צריך לרובי ע"ה ד"ה דמיידי בעניי הכריס ע"ה ד"ה דלמר כתי' ע"ה אפי' מודיע ע"ה מושיל ומצי
 מפני אחד פ"י שאם ימנאל אחר המס שיקנה ע"ה ירושלמי ע"ה פוסקת גיבור . ומאי דאיחא פירושמי
 דאבטייהו פירייה כתי' אלא באבטייהו דלמ"ד דלמאר לפרע מוני דמתי' . אבל לנכרי ש"ד שאינו
 י"ה ליתן לנכרי רק מפני דרכי שלום . לכן לא גזרו אלא דודאי איט רשאי דלמאר לפסק . וכו'

סליח

פירוש

לוקח . גנין דיהוון מרבין עבדות . ונבוארו כהן על הירושלמי . כ"ג או נחמות סהו סהו לנכר .
 פ"י דהיי מדה דקה מפרים הכל פ"י אפי' מ"ה עניי . הכריסא גסר ר"ל דמ"ה הוא היין ר"ה כ"י כ"ל .
 וזה עניייהם מיותר ומפסק הוא דהיי דהיינו כ"י עטילה גסה לוקח כ"ל . ומי רבי חייב כן כו'
 עטילה גסה לוקח . פ"י דלולין נהר כהמס שמוכר פסחה ולא על מה שדרס למכור . וכן פ"י דהכל
 נמי הין כן פלטר מדה דקה וזמות מדה גסה עטילה היא גסה לוקח . פ"י דהמס נחמות דרבי למכור
 תמיד נמדה גסה כמו נחמות . והפ"ה אחר שצריך שיהיה מוכר אפי' עכשיו נחמות שהוא מדה גסה .
 אבל אם מוכר עכשיו כפלטור סהו מדה דקה . צריך להפריש הכל ולא חלינת בנה מה שדרס למכור
 גסה . מפני היתנות וכו' . פ"י דאמר דקא צריך להפריש המוכר היינו מפני היתנות ששמוכר
 נמדה דקה רגילין היתנות ליתק ממנו . רבי לוי כ"ס רבי יוחנן וכו' . אחר ר' יושעא משבן סכר
 בייחוד . פ"י בין הכריס ל"י לאי כ"ס רבי יוחנן . מדר לו סהו לענין רבטין . פ"י שיהי מוכר מעט
 מעט . אלא סהו ביה על המקח של רבטין שמוכר משהו ולפיק לרבי לוי צריך להפריש . להפריש
 אבל מפני היתנות אינו צריך המוכר להפריש משהו כשמוכר סהו ביה לא חיישין ליתנות . וכן להסוך
 דהיי כשמוכר רבטין . פ"י מעט מעט על המקח שמוכרין סהו ביה . שאין המוכר משהו . והייחוד
 מפני היתנות וכו' . אפי' אחר שמוכר סהו ביה לוקח כדקא . פ"י סהו מוכר תמיד דקא
 ומדר לו כמה רבטין דקא . אלא שאינו שמוכר מכל לו כלל ביה וזו היא מדה גסה שמוכר אחר מעט מעט
 הכפאל כ"ל שיעור ומה . פ"י אפי' כהכריס כמו פ"י הר"ב מ"ג ב' . אפי' אפי' עטילה לוקח . וצריך להפריש
 אפי' עטילה כ"ל חלמא דטעמא חמי היתנות ומהתנהו כהמנאל כהמנאל כמו המוכר מדה
 גסה כיון שמוכר באומר . אבל מפני היתנות חיישין כיון סהו רגיל למכור תמיד ליתנות חיישין
 שמה אפי' אחר מעט ימכור ליתנות . אפי' לא מכר לו אלא סהו ורובע . צריך לעשר כו' . פ"י שאין
 דרכו למכור רבטין . אלא הוא מוכר כל ביה . אלא אחר שמדר לו כמה שאין כהמנאל מעט . ומדר לו
 אחר מעט כרבעין . צריך לעשר אחר כרבעין . אפי' דכתיב דהיי לא חיישין מפני היתנות כיון שאינו
 מוכר מעט . אפי' צריך לעשר אחר הכרוב חלמא דטעמא מפני שמוכר משהו . מהמנאל מוכר אחר
 כרובע כדקא שאר מערבין רבטין ולא לענין הסהו . הנה שיעור ליבס . פ"י דהיינו ג' קנין . נהמ דמיס
 ללח . פ"י דהיינו דבס . הין מדר כ"ס . פ"י הוא מדר סהו . ליתון מדר דקא . כיון הלימון ולפעול מדה
 גסה כ"ל . וליתון הוא מנענע . והיינו נהמ דמיס ליבס דקאמר כהמנאל . רבי יוחנן כ"ס ר"ה בן יודק
 כו' . פ"י הוא מלמא דנחמיה נכסיה ולא קאי על מהני' וממנאל מה אפי' קיימין כו' . והואיל הלוקח משהו
 הלוקח מפרים כ"ל . הפהר כהמנאל מפני שמוכר משהו . ולפיק תנאי כ"ד שיהא
 מפרים הוומת מעשר . ואין צריך להפריש מע"ה . והא דהיי מוכר כאלן תרומה גדולה כיון שאינו
 נודאי . היינו לפי שאי אפשר לגזון שיעורא אלא ח"כ ככר נהמס הוומת גדולה . אפילו סימך שלא
 מהכניסו פ"י אלא שיקא ואיירי בודע שלא נקח דהיי דהיי וזוהי ג"כ ממנאל למכר וזכריס וידעין סהו
 וז"ל וצריך לתקן אלא דהיי ביה דין על מי מוטל לתקן ומפרים דמי מכל שוכר ומע"ה משל לוקח . גנין
 דיהוון מרבין עבדות כ"כ :

פרק ג א באבילין את העניים דמאי ואת האבנא דמאי רבן גמליאל
 דוקא פ"י משום דמס הכריס ובשויים (כריה דצריך להודיע) אי יעשו אצל העניים
 עם הארץ לא . דהיי מהלקין ענייני דמאי אם הם ג"כ לא יתנו מעשר והכריס ג"כ הכריס ולא לו
 אבל לא לו חייבים . דהם לו הוי כתייהו וקוצע למעשה . כדאיחא במסכת מעשרות פ"ב מי' ג'
 כהמנאל פירות כו' ארובל ע"ה שמינין לקיים הליה עם כ"ד דעת ר' יוחנן פ"י מוקי בעניי ע"ה
 הארץ והכריס נכרי וז"ל ירושלמי . למי אחר ר' יוסה בעניי חייבים ונאבטייהו כ"י יהושע . הוי
 ממשע כ"י יהושע שכלל את רבי יוחנן כ"י זכאי לבדור חיל . וכו' איתן בני עירובין מבדילי לעס פירות .
 אחר ליה רבי יוחנן אלא כ"י הוי חייב אנו לעשר . וז"ל אפי' חייבים . רבי יוחנן אומר בעניי ע"ה
 הוא המתיבין . אפי' אחרת בעניי הכריס . נמאל אהה נועל דלת בשני עם הארץ . פ"י דע"כ אפי' בעני
 עם הארץ מותר להאביל דמאי דלי לא תימא כתי' אלא יורה סוס אדם ליתן עניי ע"ה כלל . ולפי'
 שכן צריך לתקן אלו עניי עם הארץ צריך לתקן מוקי ר"י בהכריס . ומצי כהה דתתן כריס
 עממס לנותן את הכריס והוי ע"ה ר"א ח' אבטייהו כתי' . הכי עמי באבטייהו כתי' . ומקשי כתי'
 צריך לרובי ע"ה ד"ה דמיידי בעניי הכריס ע"ה ד"ה דלמר כתי' ע"ה אפי' מודיע ע"ה מושיל ומצי
 מפני אחד פ"י שאם ימנאל אחר המס שיקנה ע"ה ירושלמי ע"ה פוסקת גיבור . ומאי דאיחא פירושמי
 דאבטייהו פירייה כתי' אלא באבטייהו דלמ"ד דלמאר לפרע מוני דמתי' . אבל לנכרי ש"ד שאינו
 י"ה ליתן לנכרי רק מפני דרכי שלום . לכן לא גזרו אלא דודאי איט רשאי דלמאר לפסק . וכו'

סליח

כל מעשה אדם יומיו זקוק ליתן כסדו. ואומר אחד תחלה כדי לרפף מהם אחד למטה וכו'. נמצא יהיה מנוחם מפני אחד תחלה כדון. (תורת והפחד מהם כ"ט) :

ב הלוקח מן הנתחום מעשר מן ההמה על הצוננת ומן הצוננת על ההמה אפילו ממפוסין הרבה דברי ר"ם רבי יהודה אומר שאני אומר הטיים של אמש היו משל אחד ושל היום היו משל אחד רבי שמעון אומר בתרומת מעשר ומתיר בחלה :

ג הלוקח מן הנתחום ט'. נמדה נסק אייבי : (לפי מה שפי' הגאון במשנה א' בפי' הארץ דלוי'א י' מייתי מנתחום עם הארץ. ח"כ אפילו מוכר במדה דקה אפי"ס לריך ללוקח מן הנתחום להפיק מעשר. מפרכי ר' העשיל כ"ט ז"ל) : רבי יהודה אומר וכו'. אבל חלה טעמייהא מאלה מל כל דלוי'א הוה בידו של נתחום טעמיה טיסק ואפי' הטיים משני אטיים וכו'. ולא נכסיין טכא ר"ם טלא פליגי על ר"י כ"ל. אלא נכסיין במשנה לקחת דעם ר"ם :

ד הלוקח מן הפלטר מעשר מכל מפוס ומפוס דברי ר"ם ר' יהודה אומר באהת על הכל מודה ר' יהודה בלוקח מן המנפול שהוא מעשר מכא"א :

ה הלוקח מן הפלטר וכו'. טהא קוניה אלא נתחומין ומוכר. טהא מכר משני נתחומין : ר' יהודה אומר וכו'. טהא דתי' לו נתחום אהר שקטת הכל אלא. ככהן נכסיין ר"ם מתיר כהנה ולוקח נמשכר. במתשכר מרי העשיל כ"ט ז"ל) : ספק טהא קנה משני נתחומים. והפילו קנה מאחד יש ספק טהא חמיס על אהר וכו'. אבל חלה יש ספק אחד כ"ל. טהא חלה מלך בידו של נתחום : מנפול. היינו טעם פשרה נתחומים ופי' פלטרין נקרה מנפול. ומודה רבי יבדה וכו' שפלטר אחד בודאי קוניה אלא עני נתחומים :

ו הלוקח מן העני וכו'. העני שנתנו לו פרסות פת או פלדו דביהה מעשר ככל אחד ואחד ובתמרים ובגרוגרות בולל וטמל אי"י יהודה אימתי בזמן שמתנה מרובה אבל בזמן שמתנה כועשת מעשר מכא"א :

ז הלוקח מן העני וכו'. מכל כהל כהני לנדו : בולל וכו'. פי' מערין וסכר בלה ים גילוס : אמר רבי יהודה וכו'. היינו טעם פשרה מכל אחד וכו'. אבל פתח מעשרה. דהיינו פי' ממאה מעשרה אטיים כמנפול פשרה ממנו אינו טמל לפי ערך ואיסי בליה :

ח הלוקח מן הסיטון וחזר ולקח ממנו שניה לא יעשה מזה על זה אפילו באותו הסוג אפי' מאותו המין נאמן הסיטון לומר משל אחד הם :

ט הלוקח כותב אפי' הבית וחזר ולקח ממנו שניה מעשר מזה על זה אפילו בשתי קופות אפי' משתי עיריות : בעל הבית שהיה מוכר ירק בשוק בזמן שמוכריין לו כמגותיו מעשר מאחת על הכל ומגות אחרות מעשר מכא"א :

י הלוקח מכל הבית וכו' מעשר מזה על זה וכו'. טהא אומר טהא מוכר משני טהא לריס : מוכר בשוק וכו'. וכשהין לו קוניה משל אהרין בזמן וכו' :

יא הלוקח מכל בושני מקומות מעשר מזה על זה אפי' שאמר אין אדם רשאי למכור מכל אלא לצורך :

יב הלוקח מכל בושני מקומות מעשר מזה על זה אפי' שאמר אין אדם רשאי למכור מכל אלא לצורך וכו' : אלא לצורך וכו' : דהיינו

כל מעשה אדם יומיו זקוק ליתן כסדו. ואומר אחד תחלה כדי לרפף מהם אחד למטה וכו'. נמצא יהיה מנוחם מפני אחד תחלה כדון. (תורת והפחד מהם כ"ט) :

א המקבל שדה מישראל וכו'. דהיינו לגלות ולרביע : יהלך לפנייה. ואינו ממויב לפשרה טהא ההנהה שלו : החוכר וכו'. היינו טעם קנה לו כמה טריים בעד הקרקע שלו : חורם ונותן לו. ואין לריך לפשר. פי' אחד נתחום דכל מוכר על מנה כן יורד לשרם שיהן לו מפיחם גדלים בשרה כמנפול ומחמה ממויב ליהן דפי' אפכר לגוין שמשכר עד טיפוחם :

ב החוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו רבי יהודה אומר אף המקבל שדה אבותיו מן הנכרי מעשר ונותן לו :

ג החוכר מן הנכרי וכו'. משום דכעובדי טריים החמירו הכהנים ופירוש אחד שמרין מליבי החוכר משכר רק בשרה קילו כדי שיהא למוכר : רבי יהודה אומר וכו'. טהא מל אבותיו משכר ונותן. שחמייס גזרו כדי שלא יסר למוכר כוכנים יורר משרה אטיים כדי לשמער מל אבותיו אלא. וגם טהא ליהן יורר לקנות בשרה טהא מל אטיים :

ד כהן ולוי שקבלו שדה מישראל כשם שחולקין בחולין כך חולקין בתרומה ר' אליעזר אומר אף המעשרות שלהן שעל מנת כן באו :

ה רבי אליעזר אומר אף המעשרות שלהם וכו'. אפילו מעשר כמנפול יטל לאטל מעשר כמפוסה אפי"ס של כהנים וכו' :

כמפוסה אפי"ס של כהנים וכו' :

פירוש הארץ

בולל וטמל. משמע טהא יורר מכות ים גילוס שהממרים והגרוגרות הם יורר מכות ופחד לן עד כהן. במהך את התמרים כדי ית וטמל. מתי' פליגי על ר' יהודה דמשמע ממנהיין דגם ביבס ים גילוס כדתי' ובתמרים וכו' דכן דבר יבס ר' ים גילוס ר"ם דנחמיה קילו פי' שדדאי אין גילוס הלא גבר לה. ובתמרים קילו דף דבר יבס ר' ים גילוס : ר"א אימתי בזמן וכו'. פי' שהממרים מרובה וגדולה טהא יבולל לגלול ככל הממס. דרך משל כהא היו עשיים בני היום ונתן כל אחד ואחד עשרה נדגרות לכלל ככל הממס טהא ההנהה : ז' ובגרוגרות אחרות מעשר וכו'. קהיל כזה דלא אמריין אפי' שמיחין לו עניות אהרין מעט כהני אהרם מנעב כהני אהרם כהא אלא אמריין מנחם טעמי כהנים :

ב מעשר משל ישראל על של נכרי. הטעם דאין קיין לגברי דלאי' (לפיקע מתרומות ומעשרות : י"א מן הרמאי על הרמאי וכו'. בירושלמי מקשה. ויהא מן כדמלי על כדמלי כן. פי' כהא על הדמאי ככר פשרים זה עניין לא פשרים. וה"ל כמרוחם שפריים מאה היו טמל גמור ולא חלל עד שיוציא עינים תרומה ומעשרות. ומשני רבין בר חייה כשם שמהא דא אהרם ספק תרומה מעשר של דמאי כספק דיעוט. דלמריין כספק דיעוט פטור מן הכל כ"ל פטור :

פרק א המקבל שדה מישראל. היינו לגלות ולרביע טהא מוכר נפירות מוכר כמעות. ר"ש אף דמתייהא הריה כרביג' אבל כהמים ס"ל דאף מקבל מוכרי חורם ונותן לו כדתייהא בירושלמי ר"א זו דברי רשב"ג. אבל דברי פמיים מישראל חוקין. מן הנכרי חורם. ומהן כן המקבל שדה מן הנכרי חורם ונותן לו. אחר רשב"ג מה אם ירעה הנכרי טהא טהא לתרום טיפוחיו אינו רשאי. פי' וכו' אפי' רשאי כהנייה וכו' : החוכר שדה מישראל כו'. פי' אלא לא מעשר : אמר ר"א אימתי בזמן וכו'. טהא דקתני בחוכר מישראל חורם ונותן לו. ר"ם חורם מעשר ונותן לו. פי' דלריך אף לפשר. ופי' כדמתייהא החוכר שדה מישראל חורם ונותן לו. ר"ם חורם מעשר ונותן לו. פי' דלריך אף לפשר. ר"א אומר לא נתן לו מנחה כשרה ומחולו המין חורם ונותן לו. פי' דלריך טהא מנחה מאתה שדה ומחולו מין. אבל כהמים ס"ל דאם מאתה שדה נתן לו דין מאתה מין ודין מין אחר. חורם ונותן לו. אבל משרה אהרין אף מאתה מין מעשר ונותן לו. כמנפול ים ב' פלוגתא. ובחוכר מישראל יד פי' פלוגתא ופי' ים כמפוסה שפרייה ר"ם. והתחף נמקום החוכר המקבל. ופי' חוכר שדה וכו'. ובדתייהא בירושלמי : **ב** החוכר שדה מן הנכרי. בירושלמי מייתי דריש פליגי ופי' דהורס ונותן לו. בירושלמי כהא את אהרם חורם ונותן לו כהא את אהרם מעשר ונותן לו. פי' דלגלל גבי חוכר מישראל קתני חורם ונותן לו. ובגמרא חוכר מנכרי אפי' מעשר ונותן לו. כתייהא כשם ר' קנסו חמיים בחוכר מן הנכרי ולא קנסו חמיים מישראל. ר"ל כפי' ר"ם ר' חפשי מדת סדין הנכרי ולא תפשו מדת סדין בחוכר מישראל. פי' מן סדין כהא חייב לפשר אף בחוכר מישראל. אף לא תפשו מדת סדין. מהני' מהייע לדין. מהני' מהייע לריבי ליה החוכר שדה מן מישראל חורם ונותן לו. רמ"א מעשר ונותן לו. טהא רבנן אמרי קנסו חמיים בחוכר מן העובדי כוכבים ולא קנסו חמיים בחוכר מישראל. ור"ם אף בחוכר מישראל קנסו חמיים וכו' ים קנסו חמיים. פי' אי אהרם דהטעם מהני' קנסו חמיים כהמים לרבין. אלא לריש קשה מיה אלא כפי רבנן אמרי חפשי מדת סדין בחוכר מן הנכרי. ולא תפשו מדת סדין בחוכר מישראל. ור"ם ס"ל דתפשו מדת סדין אף בירושלמי חמיים לחכמייהא חוכר שדה מן הנכרי מעשר ונותן לו. ר"ם חורם חורם ונותן לו. טהא רבנן אמרי חפשי מדת סדין בחוכר מן הנכרי ולא תפשו מדת סדין בחוכר מישראל. רש"י לא תפשו מדת סדין בחוכר מן הנכרי אף

פירוש הארץ

מעשר כהנה נישל כו'. פי' טעמל מאומד ומנאל ים ככהן טהא זשליסי וטליסי. ודיינו נמי כמו דלגניו דמשל רוסה. והל"ל אומר וכו' הטעם דלומר מקודם כיון זה חולין דדין תרומה גדולה לנכרים זקוק מאומד כהנה אין רומיין לא נמה וכו'. ותרומה מעשר דינו זקוק במדה כהנה ואל תרפס זעבר אומדות. ודין תרומה גדולה לנכרים מקודם תרומה מעשר. וה"ל היכי לישכר דילמך ב' מנחה כיון זה הרומה נמצא דהורס במדה והכור לתרום במדה וגם תרומה מעשר שמשל לא יוכיה במדה דלמא אחד ממאה מכ שפריים אהרין לא ישרה לתרומה מעשר כשיעור או פחות או יותר. דה"ל ככהן ישרה כמנפול ים תרומה מעשר ר"ל מנחה טהא הממלך נעל מאתה טהא שפריים וטל וטליסי והם יקדים מנחה תרומה מעשר ויהא כיון זה מעשר וכו' ומנאל דהמשכר טהא במדה והתרומה טהא מאומד כדיו מכל מקום כה אהר לנכרי וליקח תרומה מעשר קודם תרומה גדולה לכן אומר מהתלם אי' חולין נמצא מה שמשל אף כן בחולין עד אחר והשאר תרומה דריו טהא מאומד ויהא אומר ומתחולין טים כהן ר"ל כל החולין כיון זה נמצא זה מעשר וזה כיון זה נמצא כדיו וטל מעשר וכו'. ומתי דמתי טהא המתחולין טים כהן וטליסי טהא אפי' חמי טים כהן. דהנה עניין טהא כהן ר"ל חולין וכן קתני אהרם ר"ל מקלח ולא כהנו ומהא קהי מכל המנאל אלא ככהן דקתי מסחולין אהרם מהמנאל טים חולין דאמר מקודם ושכחי אינו טם רק כהמנאל חולין נכר. ויהא טהא דמתייהא וימייהו ר"ם דאם רוצה לנכרים תרומה ותרומה מעשר ומה. טעל אחד מכ' פי' דלריך טכסו פ'. א' לתרומה מעשר. ואם כן כיון אחר מכ' דעשרים טעמיים ה' כיון אהר. ויהא עוד בירושלמי רבי שמעון וכו' לריך לנכר ים כהנים כשעם שפריים כהנה דכיון על תרומה גדולה ושל מעשר רשין ועל מעשר טי ועל כהנה ועל תרומה מעשר. וכיון מתייר פליגי דסנירה ליה דכולן ככרסה אהר ע"ס : **ה** הלוקח מן הנתחום מעשר מן הנתחום וכו'. דריש ס"ל דנתחום מן מד גנבה וכן שפריים. אטיים שפריים אטיים כהנה וטליסי על אהר ככל היום : ר"א אומר וכו'. קהי אלא היום טהא אהר דכל יומה אהר גנבה וכן דלרי' דקתי על טהאין דהא לקתן גבי פלטר אהר ר"י מהא וכו'. נמצא דלא חייב לנכסין : ר"א וכו'. מתחן כהנה ופי' לקתן כמנפול ים כ' פלוגתא. ר"א וכו'. דככהן כולי' נמנח מודים דבהל לא נתייבי עד שתיגלגל כהמים קודם לכן לא נתייבי : **ד** הלוקח כו'. הטעם דפי' לריש דירוב ליהוה טהא מני' נתחומין וכל נתחום עושה דפוס שלו : ר"א וכו'. הטעם דפי' לרי' דירוב לריש לקתן מנתחום אחד ולנכסין לא חייביין. וכלכל דהא יא' נכס אהר על של כיום כהנה ענין אהר כמנפול דלעיל : ויהא רבי יהודה בלוקח וכו'. בירושלמי אמריין איזבו מנפול. דמי רבי יחי' אמריין ס' פלטרין וי' נתחומין מתייהא מן המנה ותר מן מרי. וגיביי מן כהא קוניה מן מתי נמצא דכולם כספק זה וקרויין מנפול מפני שנוטל ספק קירא חורם מנפול ואפי' כהא סדין נמלך דגם כהנה נוגע ספק זה דלמא כהא טהא מני' נתחומין וכאן ילי' ור"ם אומר בתרומה מעשר ומכרי כהנה הטעם דבתרומה מעשר ים ב' ספקות ספק טהא לקח כמנפול מני' נתחומין וזה טעם וזה לא וטעמי טהא מנתחום אי' לקח דלמא כהנתחום לקח כמנפול מני' כהני' כהנים. אלא כהנה אין כהן אלא ספק אחד דהנה לא נתייב כן כהנתחום לכן מתייר כהנה : **ה** הלוקח מן העני כו' יבואמי רבי יוסה כשם רבי יוסה כשם רבי חוקיה אין גילוס אלא ליי' ומהן לגבי פי' אינו טכא אלא כדבר לה אלא דכר יבס אין גילוס ר' יוחנן אהר עד כהמים כגלילסי. פי' דפי' דניבס מני' בירושלמי ופי' ים גילוס רק עד כהא אלא יורר מכותיה אין גילוס חייביין פליגי על רבי יוחנן. דקתן כהמרים ונגדויה

